

Liikahduksia

Motus animi

Puolensataa runoa suomeksi ja latinaksi

Quinquaginta fere carmina Finnica et Latina

Seppo Suihko & Tuomo Pekkanen

Liikahduksia

Motus animi

© 2021 Seppo Suihko

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-9274-2

Liikahduksia

Motus animi

Puolensataa runoa suomeksi ja latinaksi
Quinquaginta fere carmina Finnica et Latina

Seppo Suihko ja Tuomo Pekkanen

Etukannen kuva: Helmi Kuusi.

Esipuhe

On mentävä ajassa taaksepäin aina vuoteen 1960 saakka. Tällöin Helsingin Norssin latinanluokka, täynnä 12-vuotiaita pojan nassikoita, sai latinan opettajakseen ja luokanvalvojakseen 26-vuotiaan Tuomo Pekkasen. Tuomo piti tiukkaa kuria ja sai meidät pojat oppimaan latinaa ja kiinnostumaan antiikin kulttuurista. Muutaman vuoden kuluttua Tuomo siirtyi Helsingin yliopiston assistentiksi, mutta vaikutus oli pysyvä. Ja yhä edelleen hän osallistuu luokkamme tapaamisiin.

Eteenpäin 80-luvulle. Yhteytemme syntyi uudelleen musiikin kautta. Tuomo Pekkanen antoi asiantuntemustaan lauluyhtyeemme Köyhien ritarien keskiaikaisissa latinankielisissä teksteissä. Valmistimme 1984 muinaissuomalaisen Karhujuhlan pukuineen ja näyttämöllepanoineen, ja Tuomo Pekkanen käänsi 1986 Kalevalan latinaksi. Tästä päästiin yhteistyöhön: yhtyeemme soittajineen esitti Karhujuhlan näyttämöllisesti latinan kielellä Tuomon isännöimässä latinistikongressissa Jyväskylässä 1997; karhun kalloa nostettiin miehissä honkaan. Yhtyeemme esiintyi sitä ennen Antwerpenin kongressissa 1993 toisella latinankielisellä ohjelmalla.

Lauluyhtyeemme oli mukana myös vuonna 2005 samaisen Norssin luokan oppilaan, yhtyeemme jäsenen Matti Kontion Kalevala canora-levyllä, jonka tekstit olivat Tuomo Pekkasen Kalevala-käännöksestä.

Kun Kaj-Erik Gustafsson alkoi vuonna 2019 säveltää runojani mieskuorolauluiksi, otin yhteyttä Tuomoon; voisitko kääntää niiden

tekstit latinaksi? Tuomo oli heti juonessa mukana. Näin nämä laulut tulevat Sulasolin kustantamana levitykseen myös latinankielisinä.

Samalla vauhdilla löytyi kesällä 2021 pöytälaatikostani lisää runoja ja niihin paluupostissa Tuomon käännökset. Näin meille hahmottui idea suomen- ja latinankielisestä runokirjasta. Runoista, jotka olin ajatellut jättää seuraavan polven luettaviksi.

Kirjaan sisältyy muutama taidemaalari Helmi Kuusen työ. Kiitos tästä Anu Kuuselle. Kiitokset myös kirjan syntyyn myötävaikuttaneelle Outi Lauhakankaalle sekä Kaarlo Voionmaalle, molemmat runojeni kommentaattoreita vuosien varrella.

Seppo Suihko

Kirjan kirjoittajat vuonna 1962, Norssin latinanlinjan kolmannella luokalla.

Seppo Suihko sai varatuomarin arvon 1973 ja suoritti Sibelius-Akatemiassa yleisen osaston päästötutkinnon laulu pääaineena 1976. Hän toimi Sibelius-Akatemian lainopillisena sihteerinä 1976 – 1983 ja hallintojohtajana 1983 – 2012. Hän on konsertoinut lauluyhtye Köyhien ritarien kanssa 20 maassa. Hän sai kanslianeuvoksen arvonimen 2013. Suihko on julkaissut kaksi kirjaa. *Sitä Kuusta kuuleminen* 2015 kertoo hänen äitinsä lapsuudenperheen tarinan. *Sodasta ja rakkaudesta* 2021 pohjautuu hänen vanhempiansa laajaan sodanajan kirjeenvaihtoon, ja on samalla syväluotaus sota-aikaan kahden eri kulttuuripiireistä tulevan nuoren silmin nähtynä.

Tuomo Pekkanen on Jyväskylän yliopiston latinan kielen professori emeritus. Hän on Roomassa toimivan kansainvälisen latinan akatemian (*Academia Latinitati Fovendae*) perustajajäsen ja toimii sen varapuheenjohtajana 1998 – 2002, puheenjohtajana 2002 – 2010. Hän toimitti Suomen Yleisradion latinankielisten uutisia, *Nuntii Latini*, 1989 – 2019 ja on kääntänyt latinaksi Kalevalan (*Kalevala Latina* 1986) ja Eino Leinon Helkavirret (*Carmina sacra* 2003) sekä julkaisut latinankieliset runoteokset *Carmina viatoris* ja *Passio secundum Matthaeum, Requiem Latinum aliaque carmina* (Leuven University Press 2005 ja 2017). Puoliso vuodesta 1977 Virpi Seppälä-Pekkanen, Helsingin normaalilyseon latinan kielen lehtori 1997 – 2018.

Sisällys

Ystäville	13
Aika pakenee	14
Kaiku	16
Erokirje	18
Erik Bergmanin juhlakonsertissa	20
Ystävyydestä.....	22
Olet runo	26
Korona-ajan lapselle.....	28
Vuodenaikoja.....	31
Kesämuistoja	32
Suomalaista talvea	38
Syksyisiä ajatuksia	48
Loru omenantoukasta	54
Heinikossa sihisee	56
Pöllö ja satakieli	58
Katse sisäänpäin	63
Muistio	64
Aamulla kello puoli viisi	68
Blancan ratsastaja ja keijukaiskuningas	70
Keskustelua isän kanssa	72
Oodi Eetulle	74
Räppi	78
Tie.....	80

Liikahduksia	83
Viisi tankaa	84
Hetki ja ikuisuus.....	84
Hatunnosto Wilhelm Müllerille ja Franz Schubertille....	86
Rastas	88
Kulkija käy polkua	90
Häpeä.....	92
Tapaaminen Kaisaniemenkadulla	94
Jälkiä lumessa (Debussyn preludista)	96
Ystävän muistolle	98
Pellavatukkainen tyttö (Debussyn preludista)	100
Sierra Nevadalla.....	102
Unimaisemia.....	105
Lapsuuskuvia.....	106
Havaintoja	114
Muodonmuutoksia.....	122
Unien kirjasta	134
Laulajan loppusanat ja muita runoja.....	139
Syksy.....	140
Moraali.....	144
Vanaha' äejjäv valitusvirs	146
Laulajan loppusanat	148

Index

Amicis	13
Tempus fugit.....	15
Echo.....	17
Epistula valedictionis	19
In concentu festivo Eri Bergman.....	21
De amicitia	24
Tu es carmen	27
Infanti temporis pandemiae coronariae.....	29
Tempora anni	31
Memoria aestatis.....	34
Hiems Finnica.....	39
Cogitationes autumnales	49
Nugae de verme	55
Sibilus in gramine.....	57
Bubo et luscini	60
Introspectio	63
Memorandum	66
Mane quarta hora cum dimidio	69
Eques Blancae et rex sylphidum	71
Cum patre colloquium.....	73
Ode prostatae dicta	76
Quinam sum?.....	79
Via.....	81

Polku vuorella.
Varjo seuraa kulkijaa.
Vesi solisee:
karista varjosi pois,
minullakaan ei ole.

*Semita montis.
Umbra virum sequitur.
Aqua murmurat:
excute umbram tuam,
etiam mihi deest.*

Silmänräpäys,
sumu oli haihtunut,
vuoret loistivat.
Miten vähän tiedänpöän
kaikesta olevasta.

*Puncto temporis
nebula diffugerat,
montes splendebant.
Quantillum est quod novi
de omni exsistente.*

Seppo Suihko oli Tuomo Pekkasan latinanluokan oppilaana Norssissa 1960-luvun alkupuolella. Hän toimi sittemmin Sibelius-Akatemian hallintojohtajana ja sai kanslianeuvoksen arvonimen 2013. Hän on julkaissut teokset *Sitä Kuusta kuuleminen* 2015 sekä *Sodasta ja rakkaudesta* 2021.

Professori emeritus Tuomo Pekkanen on aikamme tunnustetuimpia latinan taitajia. Hän on Roomassa toimivan Latinan akatemian perustajajäsen ja pitkäaikainen puheenjohtaja ja toimitti 30 vuotta Ylen latinankielisiä uutislähetystöjä. Hän on kääntänyt latinaksi mm. Kalevalan.

Liikahduksia – kirjan runot ovat syntyneet vuosien varrella elämän sattumuksiin liittyneistä mielen ailahtuksista ja unista. Alkusysäyksen runojen julkaisemiselle antoi Kaj-Erik Gustafsson, joka alkoi säveltää niitä mieskuorolle ja Sulasolille vuonna 2019. Sävellyksiä kertyi lopulta kymmenen. Seppo pyysi Tuomoa kääntämään niiden runot latinaksi. Siitä kehkeytyi kesällä 2021 kahden kielen ja mielen vuoropuhelu, runokirja, jota täydentää Helmi Kuusen kuvataide. Tässä se on, dokumentti kahden miehen vuosikymmenten ystävydestä ja yhteistyöstä suomen ja latinan kielen parissa.

BoD

9 789528 092742